

А. В. Андрющенко,
кандидат біологічних наук,
К. М. Кривицький,
кандидат біологічних наук,
доктор філософії
Український інститут експертизи
сортів рослин

Мала енциклопедія з експертизи й охорони прав на сорти рослин – життєва потреба

«Не бійтесь заглядати у словник:
це пишний яр, а не сумне провалля»
Максим Рильський

«Однією з основних умов прогресу є наявність
загальноприйнятої системи початкових понять
та однозначного їх тлумачення»
І. А. Соколов

Ставши членом УПОВ і приєднавшись до Акта 1991 р., Україна зобов'язалася охороняти права селекціонера і сорти всіх видів рослин, що вирощуються в країні, та надала національним селекціонерам можливість отримати правову охорону і в інших державах – членах Міжнародного Союзу.

Від вступу нашої держави до Міжнародного союзу з охорони прав на сорти рослин (UPOV) минуло майже 15 років. За цей час традиційне сортовипробування в Україні, яке має багаторічну історію, починаючи від перших звітів з випробування сортів пшениці ярої, озимої і жита озимого на Полтавському дослідному полі Вільного економічного товариства Росії у 1886 р., перетворилося на сучасну державну науково-технічну експертизу сортів рослин. Саме за останнє десятиліття освоєно нові типи експертизи і сортовивчення: на ВОС (відмінність, однорідність і стабільність), ПСВ (післяреєстраційне сортовивчення), ДКС (дослідження селекції сортів).

Нормативно-правову базу щодо експертизи сортів рослин на ВОС розроблено UPOV. Вона ґрунтується на Конвенції, ухваленій у 1969 р. і переглянутій у 1972, 1978 і 1991 рр. Нормативно-правові та методичні документи мають бути узгоджені з документами, ухваленими Міжнародним Союзом. Саме з цією метою в Українському інституті ек-

спертизи сортів рослин виконано величезний обсяг роботи з перекладу українською мовою керівних документів і спеціальних методик з експертизи сортів багатьох видів рослин. Усе це зроблено для популяризації Конвенції UPOV, піднесення рівня експертизи сортів рослин до міжнародного, залучення до цієї важливої роботи широкого загалу всіх причетних до сортової політики в Україні. Це дасть змогу нашим селекціонерам вийти на міжнародний ринок зі своїми сортами і на цій основі забезпечити собі гідне життя, а країні – пріоритетні позиції в селекції рослин. Саме для цього і підготовлено до друку «Малу енциклопедію з експертизи й охорони прав на сорти рослин». У тому, що таке видання потрібне, нас підтримали авторитетні рецензенти. Так, академік НАН України, директор ДУ «Інститут харчової біотехнології і геноміки» Я. Б. Блюм підкреслив, що Україна, приєднавшись до Акта 1991 р. Конвенції UPOV, зобов'язалась охороняти права селекціонерів і сорти всіх видів рослин, які вирощуються в країні. Нормативно-правові документи та методики мають бути підпорядковані базі UPOV. Тому таке довідкове видання є потрібним і своєчасним. Мала енциклопедія містить тлумачення слів, словосполучень, термінів і понять, що стосуються міжнародних нормативно-правових документів з охорони прав селекці-

онерів на сорти рослин, створення державних законодавчих та інших підзаконних актів щодо цього, а також технології і методичного забезпечення проведення науково-технічної експертизи сортів рослин, їхньої біології, морфології, селекції та насінництва, і заслуговує високої оцінки, а її актуальність для фахівців безперечна.

Член-кореспондент Національної академії аграрних наук України, завідувача кафедрою рослинництва Національного університету біоресурсів і природокористування України, доктор сільськогосподарських наук, професор С. М. Каленська зазначила, що підготовлене довідкове видання має велике значення для селекціонерів, науковців та сільгоспвиробників і покликане допомагати в проведенні експертизи сортів рослин, підготовці відповідних документів, розробленні методик та виході вітчизняних сортів на міжнародний ринок. Термінологія довідника гармонізована з міжнародним тлумаченням. Це надзвичайно важливо з огляду на те, що Україна дедалі активніше входить у міжнародний простір в галузі сільськогосподарського виробництва. За актуальністю, інформативністю, оформленням підготовлене видання відповідає сучасним вимогам до наукових аналітичних праць і заслуговує на публікацію.

С. В. Клименко, доктор біологічних наук, професор, головний науковий

співробітник відділу акліматизації плодових рослин Національного ботанічного саду ім. М. М. Гришка НАН України особливу увагу звернула на те, що це перше видання, підготовлене до друку українською мовою, яке має спонукати українських селекціонерів до плідної та ефективної роботи на європейському рівні. У виданні за абеткою подано терміни і поняття, що стосуються міжнародних нормативно-правових документів з охорони прав на сорти рослин, державних законодавчих та інших актів цієї тематики. Тлумачення також стосуються технологій, методичного забезпечення проведення експертизи сортів рослин, їхньої біології, морфології і насінництва.

Заступник директора Українського інституту експертизи сортів рос-

лин, кандидат сільськогосподарських наук З. Б. Києнко відзначила, що авторський колектив, до складу якого ввійшли доктори біологічних і сільськогосподарських наук, професори, кандидати біологічних і сільськогосподарських наук та наукові співробітники Українського інституту експертизи сортів рослин, Національного ботанічного саду ім. М. М. Гришка, Інституту захисту рослин, провів значну аналітичну, наукову та пошукову роботу у процесі підготовки і написання Малої енциклопедії з експертизи й охорони прав на сорти рослин. Це видання охоплює близько 1500 термінів та понять. Без однозначного їх тлумачення не може обійтися жоден селекціонер, експерт, біолог, ботанік, агроном-технолог.

Авторський колектив Малої енциклопедії з експертизи й охорони прав на сорти рослин щиро дякує рецензентам за високу оцінку і критичні зауваження до тексту видання. Зауваження було враховано, внесено виправлення в процесі підготовки видання до друку.

Автори звертаються до майбутніх користувачів видання з проханням висловити думки і побажання щодо його поліпшення чи вдосконалення. Пропозиції і побажання надсилайте на адресу:

03041, м. Київ,

вул. Генерала Родимцева, 15.

Український інститут експертизи сортів рослин.

Контактний телефон:

(044) 258-34-56; факс: 257-99-63.